

Apulaisohjaajan merkitys suomalaisen AV-tuotannon työilmapiirin luojana

Hanna-Mari Lahtinen

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2012

Viestinnän koulutusohjelma

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu

Medianomi

Mediatuottaminen

HANNA-MARI LAHTINEN

Apulaisohjaajan merkitys suomalaisen AV-tuotannon työilmapiirin luojana

Tarkastaja Arto Koskinen

Opinnäytetyö 29 sivua, liite

Huhtikuu 2012

Tämä opinnäytetyö käsittelee apulaisohjaajan roolia työilmapiirin luojana. Aluksi käydään lävitse apulaisohjaajan tehtävät ennakkotuotannossa ja kuvausvaiheessa. Kolmannessa ja neljännessä luvussa keskitytään pohtimaan suomalaisen AV-tuotannon mahdollisia haasteita ja selvittämään miten apulaisohjaaja voi toiminnallaan edesauttaa miellyttävän työympäristön syntyä. Esimerkkituotantona on lopputyöelokuva *Kuvia Lakeuksilta* jota käsitellään luvussa viisi.

Teoreettisen osuuden pohjamateriaaleina olen käyttänyt aihetta mukailevia opinnäytetöitä, projektinhallinnan kirjallisuutta ja internetartikkeleita. *Kuvia Lakeuksilta* lyhytelokuva esimerkissä peilasin ohjaajan kommenteilla omaa tekstiäni. Läheisen työparin haastattelu antaa laajempaa kokonaiskuvaa tehdystä projektista. Olen liittännyt tekstin rinnalle ottamiani valokuvia lopputyöelokuvan kuvauksista.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
School of Art, Music and Media
Media Production

HANNA-MARI LAHTINEN

Assistant director's meaning for the creator of the work atmosphere

Bachelor Arto Koskinen
29 pages, enclosure

April 2012

This thesis deal with the role of the assistant director for the creator of the work atmosphere. In the beginning we take a look for the job of the assistant director in the pre-production and in the filming part. In the third and the fourth part focus on considering the possible challenges of the Finnish audiovisual production and chasing up how the assistant director can help with his actions to create comfortable working atmosphere. As an practical example is thesis film *Kuvia Lakeuksilta* which will be handle in the chapter five.

The base of theoretical part I have used thesis works that related for this theme, the literature of the project manage and articles of Internet. In the example *Kuvia Lakeuksilta* I reflected my own text with the comments of the director. The interview of the close working partner give better overall picture of this made work. With this text I have attached pictures that I have taken in the filming of the thesis movie.

Sisälllys

Tiivistelmä

Abstract

1 Johdanto.....	5
2 Apulaisohjaajan työnkuva	6
2.1 Esituotanto.....	6
2.1.1 Kokonaiskatsaus.....	6
2.1.2 Avustajien rekrytointi.....	6
2.1.3 Callsheetit.....	7
2.1.4 Kuvaukset lähestyvät.....	8
2.2 Kuvaukset.....	8
2.2.1 Avustajat.....	9
2.2.2 Käskytyt.....	9
2.2.3 Ongelmatilanteet.....	10
3 AV-tuotannon työilmapiirin haasteet.....	11
3.1 Projektiluontoisuus.....	11
3.2 Kuvaushierarkia.....	12
3.3 Budjetti.....	13
4 Apulaisohjaaja työilmapiirin luoja.....	15
4.1 Tiedonkulku ja vuorovaikutus.....	15
4.2 Johtajuus.....	16
4.3 Ihmisten välinen kanssakäyminen.....	18
5 CASE Kuvia Lakeuksilta.....	19
5.1 Ennakkotyöskentely.....	19
5.2 Kuvaukset Parkano.....	20
5.3 Kuvaukset Kauhajoki.....	22
5.4 Yhteenveto lopputyöprojektista.....	24
6 Yhteenveto.....	25
7 Lähteet	26
8 Liitteet.....	30

1 Johdanto

Työilmapiiri ja apulaisohjaus valikoitu aiheekseni omien kokemusten perusteella. Erilaisissa tuotannoissa mukana ollessani olen havainnut apulaisohjaajan työhön kuuluvan muutakin kuin järjestyksen ylläpitoa ja aikataulutusta. Apulaisohjaaja on tärkeässä asemassa luomassa kuvausten aikana työilmapiiriä ja näin ollen työhyvinvointia. Halusin tutkia aihetta tarkemmin; mikä on apulaisohjaajan työnkuva, mitä haasteita työilmapiirin luomisessa on ja miten apulaisohjaaja voisi ongelmiin vaikuttaa. Käytännön esimerkkinä olen käyttänyt lopputyöelokuvaani Kuvia Lakeuksilta jossa toimin apulaisohjaajana.

Tutkin apulaisohjaajan työnkuvaa lähinnä itsenäisten tuotantoyhtiöiden ja opiskeluprojektien kautta. Apulaisohjaajan tehtävät ja vastualueet esimerkiksi YLEssä saattavat olla erilaisia. Kiinnostuin itsenäisten tuotantoyhtiöiden toimintamallista sen vuoksi, että heidän tuotannoissaan työryhmä koostuu suureksi osaksi freelancereista. Työryhmän jäsenten vaihtuminen projektikohtaisesti saattaa aiheuttaa painetta työilmapiirin suhteen. Aihetta pohdin tarkemmin luvussa kolme.

Kuvia Lakeuksilta -elokuvasta kerron luvussa viisi. Koen lopputyöelokuva-projektin antaneen minulle paljon, oppimismielessä se oli antoisa tuotanto. Kuvauksissa otin runsaasti valokuvia ja muutaman lisäsin tekstin joukkoon. Haastattelin elokuvan ohjaajaa yhteistyöstämme projektin aikana, yhteistyö hyvän ystävän kanssa oli tuotannon valoisa puoli.

2 Apulaisohjaajan työnkuva

2.1 Esituotanto

Suomalaisessa televisiotuotannossa (huom. itsenäiset tuotantoyhtiöt) apulaisohjaaja pääsee aloittamaan työnsä yleensä vain muutamia viikkoja, kenties päiviä ennen kuvausten alkamista. Ihanteellisinta aikataulutuksen ja aikataulujen todenmukaisuuden puolesta olisi, että apulaisohjaaja voisi olla toteuttamassa kokonaisaikataulua yhdessä tuotantopäällikön kanssa jo tuotannon alkuvaiheessa kun käsikirjoitusta puretaan.

2.1.1 Kokonaiskatsaus

Kokonaisaikataulu toimii pohjana kaikelle tuotannossa tehtävälle, joten se onkin yksi tärkeimmistä työkaluista joita apulaisohjaajalla ja tuotantopäälliköllä on käytössään. Tämän vuoksi onkin erityisen tärkeää, että aikataulutuksessa osataan ottaa huomioon laajalti eri osa-alueiden tarpeet. Paljon yhteistyötä muuhun työryhmään tulee ohjaajan ja kuvaajan kanssa. He vastaavat siitä miltä lopputulos tulee näyttämään ja visuaalisesta ilmeestä on hyvä olla selvillä myös apulaisohjaajan. Apulaisohjaajan tehtäviin ei kuulu visuaalisesta ulkoasusta päättäminen, mutta hänen on hyvä olla selvillä kaikista tuotantoon liittyvistä suunnitelmista ennakkoon. Kuvaustilanteessa apulaisohjaaja osallistuu visuaalisen kokonaisuuden luomiseen mm. avustajien kautta. Lisäksi apulaisohjaaja työskentelee muiden osa-alueiden vastaavien kanssa (esim. lavastus, puvustus, valo). Järjestäjä tekee lokaatio valinnat joiden mukaisesti aikataulutusta voidaan alkaa tekemään. Pitkissä tuotannoissa järjestäjä joutuu huomioimaan kokonaisaikataulun tehdessään kuvauspaikka valintoja. Tuotantopäällikkö ja tuottaja ovat yhteydessä järjestäjään esituotantovaiheessa jolloin voidaan yhteisesti miettiä järkevintä kuvausaikataulua. (Pienhäkkinen, 2009)

2.1.2 Avustajien rekrytointi

Tuotannosta riippuen apulaisohjaajan läheisenä työparina saattaa toimia 2.apulaisohjaaja tai tuotantoassistentti. Heidän tehtävänä on huolehtia mm. kuvauksiin tulevista avustajista eli taustanäyttelijöistä. Avustajien rekrytoiminen kuvauksiin on suuritöistä ja varsinkin isoista joukoista puhuttaessa apu on välttämätöntä.

Avustajat ovat tarinallisen uskottavuuden kannalta tärkeitä tekijöitä. Apulaisohjaaja suunnittelee yhdessä ohjaajan kanssa avustajien tarpeen kohtauksien mukaan. Ohjaajalla

saattaa olla toivomuksia esimerkiksi tarvittavien avustajien ikään, ulkonäköön tai sukupuoleen liittyen. Avustajia rekrytoinnissa on huomioitava uskottavuusseikat; partainen ja tatuoitu mies ei ole virkamiehen tehtäviin luonnollisin valinta.

Lopputyöelokuvassa Kuvia Lakeuksilta toimin apulaisohjaajana. Kuvauksiimme tarvittiin useampi kymmenen avustajaa eri päiville. Minulla oli apuna tuotantoassistentti, jonka kanssa yhdessä kartoitimme avustajamäärää ja mahdollisia tahoja, josta avustajia löytyisi. Opastin assistenttia mistä ja miten avustajia kannattaa etsiä ja teimme yhdessä ilmoituksen joka julkaistiin mm. lehdessä (Ylä-Satakunta). Otimme yhteyttä myös paikkakuntien järjestöihin ja kouluihin yhteyshenkilöiden kautta. Assistentti hoiti yhteydenpidon ilmoittautuneiden kanssa.

Pitkissä tuotannoissa avustajista kannattaa pitää selkeää kirjanpitoa. Kuka on ollut missäkin roolissa, missä jaksossa jne. Avustajista vastaavan henkilön on pidettävä huolta etteivät avustajat aiheuta jatkuvuusongelmia (esim. sama avustaja jaksossa 1. rikollisena ja jaksossa 2. poliisin roolissa). Puvustajalle on hyvä ilmoittaa ajoissa kuvauksiin tulevista avustajista. Vaatekoot ja avustajan mitat ovat puvustajalle tarpeellista informaatiota ennakkovalmisteluita varten. Puvustajan kanssa on hyvä keskustella ennakkoon jos kuvauksiin on tulossa puvustuksellisesti haasteellisia avustajaryhmiä (virka-asut, erikoisvaateet yms.). Kuvauspäivän aamuna olisi ikävä huomata, että tehtäviin varattu avustaja ei mahdu puvustukseen.

2.1.3 Callsheetit

Callsheetissa on näkyvissä kaikki kuvauspäivään liittyvä informaatio mm. päivän alkamis- ja loppumisaika, kuvattavat kohtaukset kuvausjärjestyksessä sekä kuvauslokaatioiden osoitetiedot. LIITE1 löytyy tekemäni callsheet jota käytimme lopputyöelokuvani Kuvia Lakeuksilta (työnimi Motelli) kuvauksissa. Pohjana toimii koululla yleisesti käytettävä callsheet-pohja. Vierailevat luennoitsijat ovat jättäneet oppilaskäyttöön itse tekemiään aikatauluspohjia. Tuotantoyhtiöt käyttävät joko yhtiön omaa aikataulusmallipohjaa tai tuotannossa toimiva apulaisohjaaja tekee oman. Tämä vaihtelee yhtiökohtaisesti.

Ennakkotuotantovaiheessa apulaisohjaaja suunnittelee ja tekee ensimmäisten viikkojen callsheettejä. Suunnittelussa apuna saattaa toimia tuotantopäällikkö jonka kanssa apulaisohjaaja voi neuvotella mm. lokaatioihin liittyvistä huomioista. Ohjaajalla on

myös yleensä sanottavansa aikataulutukseen, kuvauspäivään saattaa sisältyä kohtauksia joihin ohjaaja haluaa käyttää enemmän aikaa. Luonnollisesti silloin täytyy toisista kuvista sitten karsia. Ennakkopalaverit mahdollistavat realistiset callsheetit. Kannattaa muistaa, että callsheet on tehty helpottamaan kuvauspäivän kulkua.

Tuotannosta riippuen apulaisohjaaja työstää callsheetit koko kuvausvaiheen ajan. Kuitenkin useasti pitkissä TV-tuotannoissa päiväkohtaisista aikatauluista alkuvaiheen jälkeen huolehtii useasti tuotantopäällikkö, joka saa apulaisohjaajalta listan muun työryhmän toiveista ja huomautuksista. Callsheetit jaetaan yleensä viikkokohtaisesti ja työryhmän kommentteja otetaan vastaan muutoksia varten.

2.1.4 Kuvaukset lähestyvät

Ennen kuvausten alkamista pidetään tuotannosta riippuen tuotantopalaveri johon kaikki osallistuvat. Palaverin vetäjänä toimii monesti tuottaja tai ohjaaja. Apulaisohjaajalla on kuitenkin tärkeä rooli esitellä tulevaa kuvausjaksoa aikataulun ja käytännön järjestelyiden puolesta. Varsinaisen palaverin jälkeen apulaisohjaajaa tullaan helposti nykäisemään hihasta, kuvausten lähestymiseen havahdutaan kalkkiviivoilla ja aikataulut alkaa mietityttää. Viime hetkien muutoksiin täytyy varautua ja toteuttaa, jos niistä saatava hyöty on suurempi kuin muutoksesta koitua haitta.

Riippuen siitä pidetäänkö palaveri hyvissä ajoin ennen kuvauksia vai muutamaa päivää ennen H-hetkeä voidaan kokoontumisen yhteydessä jakaa valmiita aikatauluja, tuotantoraamattu tai ajo-ohjeita. Tuotantoraamattu on yleensä tuotantopäällikön kokoama yhteenveto tulevasta tuotannosta. Siitä löytyy työryhmän yhteystiedot, viestintästrategia, logistiikkalista, hätänumerot ja sairaaloiden yhteystiedot. Ajo-ohjeet kuvauslokaatioihin tai studiolle tulevat järjestysosastolta.

2.2 Kuvaukset

Kuvauspäivän alkaessa apulaisohjaaja on se jonka pitää olla ensimmäisenä hereillä. Kun työaika ilmoitetaan alkaneeksi pitää muun työryhmän alkaa toimia, jotta ennalta suunniteltu aikataulu voisi toteutua. Ammattimaisissa tuotannoissa tällaisiin asioihin ei tarvitse liiemmin väkeä hoputtaa, jokainen tietää aikataulun rajallisuuden ja oman osa-alueen huolelliseen toteuttamiseen käytetään siihen varattu palkallinen työaika. Apulaisohjaaja tarkkailee työn etenemistä ja informoi eri osa-alueiden vastaavia.

Tiivistetysti apulaisohjaajan on toimittava välikätenä työryhmän välillä.

Kuvaustilanteessa pyritään rauhoittamaan ohjaajan työympäristö, jotta ohjaaja voi keskittyä visuaaliseen ilmeeseen kuvaajan kanssa ja näyttelijöiden ohjaamiseen.

2.2.1 Avustajat

Kuvausten ollessa käynnissä apulaisohjaaja huolehtii tilanteen mukaan yksin tai yhdessä 2.apulaisohjaajan kanssa avustajien liikkeistä ja toiminnoista. Ohjaaja on yleensä aivan liian kiireinen paneutumaan tähän. Kuvasta riippuen avustajia saatetaan käyttää etualana (kameran edessä olevina ”ihmislavasteina”) jolloin apulaisohjaaja neuvottelee kuvaajan kanssa avustajan liikkeistä.

Suurien avustajajoukkojen ohjaamiseen tarvitaan 2. apulaisohjaaja, suuri määrä ”ylimääräisiä” ihmisiä voi aiheuttaa ongelmia ahtaissa kuvauspaikoissa, ellei heitä varten ole vastaavaa ihmistä. Apulaisohjaaja käy 2.apulaisohjaajan kanssa lävitse päivän kulun avustajien osalta. 2. apulaisohjaaja opastaa avustajia kuvaustilanteessa apulaisohjaajan ohjeiden mukaisesti. Käytännön asioiden hoitaminen mm. avustajien kuvaussopimusten teosta huolehtii 2.apulaisohjaaja. (Salmi, 2008)

Avustajat saattavat joutua odottamaan kuvauksissa vuoroaan pitkään ja yleensä avustajien palkkiot ovat kehoja. Jotta avustajat pysyvät hyvällä mielellä ja, että he tulisivat vastedeskin kuvauksiin heitä kannattaa huomioida kuvausten aikana. 2. apulaisohjaaja on yleensä avustajien kanssa kuvauspäivän ajan. Apulaisohjaajan on kuitenkin hyvä käydä esittäytymässä avustajajoukolle ja kuvauksien venyessä käydä selittämässä tilannetta. Näin ihmiset tuntevat, että heidän työpanostaan arvostetaan ja heitä ei ole unohdettu odotustiloihin.

2.2.2 Käskytyt

Käskytyt kameran käymisestä kuuluu näkyvämpiin apulaisohjaajan tehtäviin. Kuvaamista ennen apulaisohjaaja varmistaa mm. lavastajalta ja valo-osaston vastaavalta, ovatko he valmiita kuvaukseen. Kun kaikki osa-alueet/tekijät ovat valmiina apulaisohjaaja ilmoittaa kuvauksen alkaneeksi ja pyytää hiljaisuuden. Kamera ja äänikäskyjen jälkeen ohjaaja yleensä antaa näyttelijöille luvan aloittaa. Apulaisohjaaja huolehtii avustajien lähtömerkkien antamisesta. Kuvan lopuksi ohjaaja ensin lopettaa kohtauksen näyttelijöiden osalta, apulaisohjaaja muun työryhmän ja avustajien osalta.

Temen sivuilla kuvaillaan apulaisohjaajan kuvauksen aikaista toimenkuvaa näin;
”Apulaisohjaaja huolehtii toisinaan myös käskytyksestä ja komennoista
(Valmistaudutaan kuvaukseen! Kuvataan! Hiljaisuus! Ääni? Kamera? Olkaa hyvä!
Kiitos)” (Teme, Tietoa ammateista, apulaisohjaaja)

2.2.3 Ongelmatilanteet

Erilaisia ongelmatilanteita tulee kuvauksissa jatkuvasti vastaan. Apulaisohjaaja on henkilö johon otetaan yhteys mitä kummallisimmissakin asioissa. Vaikkei itse osaisikaan asiaa ratkaista, apulaisohjaajan kuuluu tietää henkilö joka osaa asian selvittää. Suurimmat ongelmat liittyvät yleensä kireään aikatauluun, tulee ongelmia joiden ratkaisu venyy ja kallista työaikaa kuluu odottamiseen. Näissä tilanteissa apulaisohjaaja on yhteydessä tuotantopäällikköön tai tuottajaan, voidaanko tehdä ylitöitä vai siirretäänkö osaa kuvattavista kohtauksista myöhemmäksi. Apulaisohjaajalla ei ole ammattimaisessa tuotannossa päätösvaltaa mm. ylityöasioista. Opiskeluprojekteissa jossa työaika ei maksa, apulaisohjaaja tekee päätökset päivän pituudesta työryhmän kesken.

3 AV-tuotannon työilmapiirin haasteet

Työilmapiirin suhteen viestinnän ala on haasteellinen. Varsinkin AV-tuotannoissa ryhmädynamiikan hallinta on ensiarvoisen tärkeää toimivan lopputuloksen kannalta. Erilaisia konflikteja syntyy lähes kaikissa projekteissa, eikä se ole sinänsä vaarallista. Tervehenkinen kritiikki oikealla hetkellä voi antaa lopputuotteelle paremmat mahdollisuudet kuin hyssyttelemällä toteutettu tuotanto. TV -ja elokuvatuotannoissa esille nousee muutamia pääkohtia jotka tekevät työskentelystämme haastavaa. Näitä ovat tuotantojen projektiluonteisuus, kuvaushierarkia, budjetti ja ryhmädynamiikka. Olen avannut kyseisiä käsitteitä alla tarkemmin omiksi kokonaisuuksiksi.

3.1 Projektiluonteisuus

Suureksi osaksi TV -ja elokuvatuotannot ovat Suomessa projektiluonteisia. Tuotantojen pituus vaihtelee viikoista jopa vuosia kestäviksi. Tuotannon välissä saattaa olla kuvaustaukoja, jolloin työryhmä hajaantuu muiden projektien pariin työskentelemään uuden kokoonpanon kanssa.

Alalla työskentelevät ovat tottuneet vaihtuviin työkavereihin ja pomoihin (=tuotantoyhtiö ja tuottaja), kuitenkin projektista toiseen siirtyminen on haastavaa niin työryhmän kuin johtajienkin kannalta. Tuotantoyhtiöissä onkin useasti ns. vakiintuneet freelancerit, eli tuttuja ja ”hyviä tyyppejä” käytetään useissa eri tuotannoissa.

Projektiluonteisen työnkuvan suurimpina haasteina on saada työryhmä ensimmäisestä hetkestä asti toimimaan tehokkaasti. Kuvauspäivät on laskettu lähes aina minimeihin ja työaikaa ei ole vara käyttää mm. viestinnän epäselvyyksiin. Tuotantoyhtiöissä on omat käytäntönsä ennakkovalmisteluihin, projektikokouksiin yms. muihin apulaisohjaajan työtä helpottaviin seikkoihin. Ongelmallista on jos ei ole aikaa tai budjettia järjestää ennakkovaiheessa eri osa-alueiden vastaavien kanssa ennakkopalavereja. Jotka helpottavat työtä huomattavasti kiireellisissä kuvaustilanteissa. Oleellista on työryhmään jo ennen kuvauksia tutustuminen. Apulaisohjaaja pääsee näin ollen tutustumaan osastojen toimintamalleihin ja neuvottelemaan kuvaustilanteiden mahdollisista haasteista. (Mielonen, 2012)

3.2 Kuvaushierarkia

AV-tuotannon toimivuuden kannalta selkeä hierarkia on välttämätöntä. Jokaisella alalla toimivalla on omasta mielestään oikea käsitys toimivasta työnjaosta ja hierarkiasta. Useasti käsitykset tästä vaihtelevat ryhmien välillä runsaastikin. Ennakkosuunnittelun ja ryhmien välisten palaverien avulla epäselvyydet voidaan ratkaista ennen kuvauksien alkua. Näin pystytään minimoimaan kuvaushetkellä kasaantuvat ongelmat. Käytännössä hyvästä ennakkosuunnittelusta huolimatta saattaa epäselvyyksiä työnjaossa ja vastuualueissa esiintyä. Ongelmatilanteissa ryhmien on selvitettävä ”hämärällä alueella” olevat tehtävät, kenelle ne kuuluvat ja kenen vastuulla ne ovat. Jos asiaa ei selvitetä työhön jää tekemättä ja aiheuttaa jossain vaiheessa suurempia hankaluuksia.

”Kuvia Lakeuksilta” lopputyöelokuvasa oli suuria ongelmia tuotannonväen puuttumisen vuoksi. Kun puuttuu tuotantopäällikkö, cateringista vastaava henkilö ja järjestäjä ollaan todellisten hankaluuksien äärellä. Apulaisohjaajana jouduin selittelemään kuvauslupien puutetta, tekemään voileipiä ja aikataulutamaan ihmisten nukkumaanmenon ja aamuisen heräämisen. Tuotannon puolesta oli jätetty hoitamatta oleellisia asioita joita muun kiireen ohessa joutui hoitamaan kuka vain suinkin ehti.

”Hierarkia on parasta silloin kun se on lähes huomaamaton. Kukaan ei käytä asemaansa väärin, jokainen tietää oman paikkansa ja jokaisen työpanos on tärkeä ja arvostettu. Huomaamaton hierarkia muuttuu näkyväksi vasta konfliktitilanteissa.”(Laura Valoma, 2008)

Toisen työn kunnioittaminen on tärkeää, helposti kuvittelee oman työnsä olevan raskainta ja haastavinta. Yhtäläillä työtoverit saattavat kamppailla ongelmien ja epäselvyyksien parissa kuvausten aikana. Apulaisohjaajan rooli hierarkian osana on haastava. Kuvaustilanteissa apulaisohjaaja toimii ohjaajan ja työryhmän välisenä sen lisäksi, että hän yhdistävä tekijä tuotantoyhtiön ja kuvausryhmän välillä. Eri tahojen toivomuksia ja vaatimuksia toteuttaessa voi esiintyä vastakkaisessa puolesta vastustusta. Kokeneella apulaisohjaajalla löytyy yleensä tarvittavaa auktoriteettia hoitaa konfliktitilanteet järkevästi. Auktoriteetin puuttuessa tai ollessa vähäistä ryhmä voi alkaa kyseenalaistamaan apulaisohjaajaansa. Tällaisissa tilanteissa apulaisohjaajan on otettava yhteyttä omaan esimieheensä (tuottaja, tuotantopäällikkö) selitettävä tilanne. Yleensä esimieheltä saatu tuki jo itsessään lisää varmuutta toimia työryhmän johtajana kuvaustilanteissa. Jos ongelmat kuitenkin jatkuvat on työryhmän pidettävä keskustelu,

kaikki eivät välttämättä ymmärrä apulaisohjaajan vastuuta ja siten eivät kunnioita tämän työtä. (Valoma, 2008)

Edellä mainittu projektiluontoinen työskentely vaikeuttaa käsitystä siitä, mikä on se oikea ja toimivin järjestys kuvauksissa. Yhteen hitsautuneessa työryhmässä ei arvojärjestyksiä tarvitse sen kummemmin pohtia. Asiat tehdään tututulla mallilla ja jokainen tietää omat tehtävänsä ja velvollisuutensa. Lyhyemmissä tuotannoissa taas joudutaan aluksi hiukan selventämään mikä on tämän tuotannon toimiva järjestys kuvauspaikalla. (Mielonen, 2012)

3.3 Budjetti

”Aika on rahaa” sanonta pätee AV-tuotannoissa kaikenpuolin. Tiukka budjetti tarkoittaa luonnollisesti tiukkaa aikataulua. ”Laadusta tinkimättä” sanonta pääsee helposti tuottajan suusta kun esitellään tiukan aikataulun projektia jonka pitäisi tietenkin olla laadukkaan näköinen.

Kireä aikataulu ehdollistaa kuvaukset toimimaan suunnitellulla tavalla, harvoin kuitenkaan pääsee näkemään tuotantoa jossa ei olisi käytännön ongelmatilanteita tullut vastaan. Apulaisohjaaja on avainhenkilö kuvauspaikalla pitämään huolta, että aikataulu pitää ja ratkomaan ongelmia. Isompien ongelmien ratkaisusta, jotka johtavat mm. ylitöihin, päättää tuotantopäällikkö tai tuottaja.

”Suomalaisen elokuvatuotannon erityispiirre on tiukat taloudelliset raamit, jonka takia apulaisohjaajalla on kova työ pitää kuvaukset suunnitelluissa aikamääreissä” (Mielonen, 2012)

Liian tiukaksi vedetty aikataulu ei palvele ketään, se aiheuttaa yleistä kireyttä ja osastot eivät voi tehdä oman osaamisensa veroista työtä. Tuloksena lopputuote kärsii ja ihmiset ovat tyytymättömiä omaan tekemiseensä. Aikataulutuksesta huolehtivien henkilöiden on oltava tietoisia osastojen tarpeista jotta toteutettavissa oleva aikataulu voidaan tuotannolle rakentaa. Vuorovaikutteisesti osastojen on kunnioitettava tuotannolta tulevaa aikataulua, muuten palapeli voi hajota nopeasti.

Kuvia Lakeuksilta lopputyössä, työstin useita päiviä päiväkohtaisia callsheetteja. Ne tehtiin yhdessä ohjaajan ja kuvaajan kanssa. Näyttelijäaikataulut olivat kuvauspaikkojen ohella rajoittava tekijä aikataulua suunniteltaessa. Kuvaustilanteessa kävi loppujen lopuksi niin, että callsheetteja ei käytetty lainkaan. Syynä tähän oli kuvaajan halu muokata ennalta suunnittelemaansa kuvia. Suunniteltu kuvakäsikirjoitus ja kovalista muutettiin ilman suurempaa keskustelua osastojen välillä. Jouduin selvittämään kuvaussihteerin kanssa kuvanumerointia seikkailumielellä, jotta raportteihin saataisi jotain järkeä.

Tuotannoissa joissa budjetti on vedetty minimille voi olla ongelmana myös ammattilaisten puute. Ei ole rahaa maksaa henkilöille joilla on kokemusta työskennellä kovan paineen alaisena. Tuotannoissa voi olla mukana paljon harjoittelijoita joilla pitäisi olla mahdollisuus oppia tuotannosta, mutta kukaan ei ehdi heitä opastamaan kiireen vuoksi. Virheitä tapahtuu herkemmin kokemattomille helppoissakin tehtävissä ilman perehdyttämistä.

4 Apulaisohjaaja työilmapiirin luoja

Edellisessä luvussa kerroin suomalaisen AV-tuotannon kuvausvaiheessa ilmenevistä haasteista työilmapiirin luomisen yhteydessä. Jokainen tuotanto on erilainen ja erilaisia ongelmia satelee varsinkin silloin kuin niitä vähiten odottaisi. Ongelmien tiedostaminen jo suunnitteluvaiheessa kuitenkin edesauttaa niiden ratkaisemista ja auttaa valmistautumaan tulevaan. Osa ongelmista on teknisiä (sähkön saanti, kameran akut yms.) tai byrokraattisia (kuvausluvut yms.), osa taas ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä (tiedonkulku, hierarkia yms.) Tässä luvussa pureudun tämän ongelman pohtimiseen ja ratkaisujen hankkimiseen.

4.1 Tiedonkulku ja vuorovaikutus

Tuotannon alusta saakka on tärkeää, että osastot ovat tietoisia toisten asettamista rajoitteista. Nämä rajoitukset voivat koskea niin aikatauluja kuin muitakin erityisvaatimuksia. Esituotanto vaiheessa tuotantoyhtiön edustaja, tuottaja/tuotantopäällikkö/tuotantokoordinaattori, hankkii tiedot eri osastoilta. Nämä tiedot sisällytetään kunkin viikon päiväkohtaisiin callsheetteihin sähköpostin yhteydessä tai apulaisohjaaja keskustelelee etukäteen työryhmän kanssa kuvauksien aikana tulevan kuvausviikon erityishuomioista. Kirjallinen viesti ja sähköinen viesti ovat kummatkin hyviä viestintävälineitä, yleensä kuitenkin kummankin käyttäminen varmistaa tiedon perille menemisen parhaiten.

”Epävirallisessa viestinnässä saavat ihmisten väliset henkilökohtaiset suhteet, henkilökemiat, huhut ja juorut jalansijaa. Esimerkiksi elokuvien kuvauspaikalla epävirallisen viestinnän hermokeskuksena voidaan pitää cateringpistettä, jossa ihmiset työpäivän aikana nauttimassa tarjoilusta” (Mielonen, 2012)

Nykypäivänä sähköinen viestintä on tärkeä osa työryhmän toimintaa, joten sähköpostilla kulkevat viestit ovat kaikkien tavoitettavissa missä vain. Sähköpostin kätevyyden ovat huomioineet muutkin tahot, joten täytyy huomioida ihmisten elävän viestipaljoudessa. Napakka otsikointi ja asiaa täynnä olevat viestit avataan ja luetaan. Kuittausmenetelmän voi toimia, tällöin ainakin saa varmuuden onko viesti tavoittanut.

Viestintä ja vuorovaikutus ovat paljon muutakin kuin pelkkiä viestejä ja niihin vastaamista. Silloin kun viestin sisältö on mennyt perille ja asiat käytännössä toimivat voidaan puhua hyvästä viestinnästä. Projektin viestintä voi olla täydellisesti suunniteltu ja osin toteutettukin, mutta jos se ei tavoita työryhmää eikä näin ollen tuota päämäärää mitä sillä on haettu, täytyy miettiä ratkaisuja. Ongelmana saattaa olla erilaisia opitut toimintamallit, apulaisohjaaja on projektissa uusi ja muu työryhmä yhteen hitsautunutta. Ammattimaisessa työympäristössä työryhmän vaihtuvuus niin osastojen kuin johtajienkin välillä on tavallista joten auktoriteetti ongelmia ei liiemmin esiinny alkupäivien kankeutta lukuun ottamatta. (Mielonen, 2012)

Lopputyöelokuvasa Kuvia Lakeuksilta olin lähettänyt callsheetit työryhmälle ja pyysin kommentteja. Selkeitä parannusehdotuksia perusteluineen ei liiemmin tullut, huomioita toki fonttivalinnasta yms. ilmeni.

4.2 Johtajuus

Apulaisohjaajan rooli on hankala siinä mielessä, että hän tasapainottelee kahden joukon välillä, tuotantoyhtiön ja työryhmän. Tuotantoyhtiö antaa apulaisohjaajalle raamit joiden puitteissa kuvauksien on sujuttava ja apulaisohjaajalta odotetaan ensimmäisenä raporttia kuvauksien kulusta. Apulaisohjaajan täytyy toimia tuotantoyhtiön ohjeiden mukaisesti, eli olla ns. pikkupomona. Käytännössä pikkupomaisuus aiheuttaa helposti ongelmia, on vastuu tuloksesta ja asioiden toimimisesta muttei ole valtaa puuttua kokonaisuuksiin. Kuvausryhmä valittaa mm. aikatauluista, ylitöistä ja ruokatunneista paikanpäällä olevalle tuotannon edustajalle joka ei voi itsenäisesti tehdä päätöksiä asioiden helpottamiseksi. (Salmi, 2008)

Työryhmän jäsenet näkevät apulaisohjaajan tuotannon edustajana jolle voi kommentoida tuotannon heikoista kohdista. Tämä ei sinänsä ole väärin, vaan luonteva tapa purkaa pahaa mieltä. Se voi aiheuttaa kuitenkin apulaisohjaajassa pidemmän päälle voimattomuuden tunnetta, olla vastuussa ilman päätösvaltaa. Jotta asiat eivät luisu suurempiin hankaluuksiin apulaisohjaajan on oltava napakka edustaessaan kumppaakin puolta, tuotantoyhtiön ja työryhmän on voitava perustella järkisyillä kantansa kiistan alla olevaan asiaan. Itse koen apulaisohjaajan olevan enemmän osa työryhmää kuin osa tuotantoyhtiötä, tämä ajattelutapa toki vaihtelee myös työsuhde sisäisesti (freelancer/tuotantoyhtiön ”oma” työntekijä).

”Apulaisohjaaja työnjohdollisissa tehtävissään on hyvin pitkälti samassa asemassa, kuin joukkueenjohtaja armeijan organisaatiossa. Joukkueenjohtajalla on tehtävä, jonka suorittamiseen hänellä on käytettävänä ryhmä, joilla kaikilla on omat erikoisosaamisensa. Joukkueenjohtajan on oltava kokoajan kartalla missä vaiheessa ryhmät liikkuvat, ja mikä on heidän toimintansa vaihe. Tästä johtuen ryhmien on pidettävä joukkueenjohtaja tietoisena toimistaan. Joukkueenjohtajan vastuulla on myös informoida eteenpäin ryhmien tehtäviin liittyviä tietoja.” (Mielonen, 2012)

Kuvaustilanteessa apulaisohjaajaa voisi pitää työryhmän johtajana, mutta käytännössä työnkuva on enemmänkin järjestyksen ylläpitämistä ja työn sujumuuden ylläpitämistä. Apulaisohjaajalla ei ole taiteellista vastuuta eikä hänen mielipidettään kysytä luoviin ratkaisuihin. Työryhmän jäsenten kuului kuitenkin huomioda apulaisohjaaja pohtiessaan luovia ja visuaalisia muutoksia, jonkun täytyy saada käytännönasiat toimimaan viimehetken muutoksista huolimatta ja se ei onnistu ellei tieto kulje. (Pienhäkkinen 2009)

Lopputyöelokuvasa Kuvia Lakeuksilta olin saanut ennen kuvauksia kuvallista ja kuvakäsikirjoituksen johon oli merkitty kuvattavat kuvat. Lisäksi olin varautunut muutamii ekstra-otoksiin aikataulun niin vaatiessa. Kuvaustilanteessa tehtiin kuitenkin yllättäviä muutoksia ja kuvallista kuvista kuvattiin vain murto-osa. Ekstrakuvia oli sitten sitäkin enemmän.

Laajamittainen asioista perillä oleminen kuuluu olennaisena apulaisohjaajan tehtäviin. Tietoa ei kuitenkaan saa kerättyä ellei sitä tiedustele. Liiallinen kyseleminen ja kärkeäminen ahdistaa ihmisiä jotka yrittävät saada töitään tehdyksi. Töitä ei sen nopeammin saada tehtyä vaikka joku olisikin korvanjuuressa naputtamassa kelloa ja huokailemassa. Kuunteleminen ja avun tarjoaminen ovat parempia ratkaisuja yrittää saada tilanne nopeasti hoitumaan. Hyvää johtajuutta ei ole pompottaa ihmisiä, kertoa heille ilmiselviä asioita tai huokailla vieressä. Yhteisen lopputuloksen tekemisessä ja kriittisissä tilanteissa pitää pystyä auttamaan työtoveria hierarkian ylitse. (Manka, 2006)

4.3 Ihmisten välinen kanssakäyminen

Henkilösuhteet vaikuttavat työprojekteissa selvästi vaikka ryhmadynamiikan ei antaisi työntekoon ja projektin lopputulokseen vaikuttaakaan. Ammattimaisessa työyhteisössä täytyy oppia tulemaan työtovereina toimeen erilaisten ihmisten kanssa, itse pääsee harvoin vaikuttamaan siihen kenen kanssa tulee työskentelemään. (Wikipedia)

Luovalla alalla työskennellessä voi kohdata hyvinkin erilaisia persoonia joiden kanssa pitäisi pystyä työskentelemään tiivis kuvausjakso hyvässä yhteisymmärryksessä. Oma asennoituminen helpottaa työskentelyä ja kun muistaa tärkeän seikan ”asiat riitelevät, eivät ihmiset”. Liian henkilökohtaisesti ei kannata ottaa kuvausten aikana sanottuja asioita, kiireessä ja stressinalaisena ihmiset tuiskahtelevat helposti ja tästä apulaisohjaajakin saa osansa. Tiuskimiseen ei kannata missään tapauksessa lähteä mukaan, rauhallisuus tilanteessa kuin tilanteessa toimii aina parhaiten. Riitelyyn tuhrattu aika on aina pois ratkaisemisen ja selvittelyn ajasta.

Johtajuutta opetetaan ja opiskellaan monella tapaa, millainen on huono johtaja kysymykseen osaa myös vastata sängen moni. Kysyttäessä hyvää johtajuutta nousee mieleen muutamia kriteereitä, mm. arvostus työntekijän työpanosta kohtaan ja kannustaminen. (Työministeriön viestintä, 2009) Kummatkin tekijät ovat ihmistuntemukseen olennaisia seikkoja. Niin kutsuttua ihmistuntemusta ei voi oppia kouluissa tai kursseilla. Käytännön kokemus, työskentely ihmisten kanssa ja kantapään kautta oppimisen myötä kehkeytyy johtaja joka osaa tulkita alaistaan ilman työilmapiiritutkimusta. (Manka)

Apulaisohjauksessa työryhmän fiilisten huomioiminen ja oman auktoriteetin muokkaaminen tämän mukaan antaa työhön omanlaisensa haasteen päivästä toiseen. Joinakin päivinä työryhmä saattaa olla ”maanantai-fiiliksissä” ja tarvitsee hiukan potkua työntekoon, silloin pieni hiostaminen ei ole pahitteeksi. Välillä taas aikataulujen tai muiden ongelmien kasaantuessa rauhallinen ja viilipyttymäinen asenne toimii parhaiten. Se rauhoittaa ihmisiä ja saa heidät keskittymään olennaiseen; oman osa-alueensa hoitamiseen eikä stressaamiseen ongelmatekijöistä.

5 Case Kuvia Lakeuksilta

Toimin apulaisohjaajana lopputyöelokuvassa Kuvia Lakeuksilta. Elokuva oli myös ohjaajan ja kuvaajan lopputyöprojekti. Lyhytelokuva kertoo perhesuhteista, kotiin palaamisesta ja pienten paikkakuntien hiljaisuudesta. Elokuva sijoittuu Pohjanmaan maisemiin. Kuvaukset tapahtuivat kahdessa erässä; Parkanossa ja Kauhajoella. Molemmissa oli sisä- ja ulkokuvauksia sekä iso joukko avustajia.

5.1 Ennakkotyöskentely

Ohjaaja pyysi minut mukaan tekemään lopputyöelokuvaansa. Olin itse harkinnut miten toteuttaisi projektiosuuteni ja Kuvia Lakeuksilta (silloinen työnimi Motelli) kuulosti mielenkiintoiselta fiktioprojektilta. Ennakkovaiheessa olin työharjoittelussa Helsingissä joten en osallistunut käsikirjoituksen muokkaamiseen yms. pohjatöihin. Toukokuussa 2011 kävin muutamassa palaverissa jossa oli läsnä ohjaaja ja projektin kaksi tuottajaa. Sovimme aikatauluista syksyn osalle, kuvaukset tapahtuisivat syyskuussa.

”Apulaisohjaaja tuli tuotantoon mukaan melko aikaisessa vaiheessa, joten pääsimme suunnittelemaan yhdessä, miten tulemme toimimaan ennakkosuunnittelun ja aikataulutuksen suhteen.” (Seppälä, 2012)

Loppukesästä aloin tehdä omaa osuuttani eli pohtimaan avustajahankintoja, kuvauspäiväjärjestystä yms. Autoin ohjaajaa toisen päänäyttelijän hankinnassa myös. Hiukan ennen kuvauksia sain avukseni tuotantoassistentin joka oli ensimmäisen vuoden opiskelija, delegoin hänelle kuvauksissa vastuun avustajien sopimuksista yms. Lisäksi hän hoiti puoliksi avustajien ilmoittautumisen ja rekrytoinnin.

”Apulaisohjaajan työ kuitenkin painottuu enimmäkseen sinne kuvauksia edeltäviin viikkoihin, jolloin teimmekin hyvin tiivistä yhteistyötä aikataulutuksessa ja avustajien hankinnassa.” (Seppälä, 2012)

Callsheetteja tehdessä keskustelimme yhteisymmärryksessä ohjaajan ja kuvaajan kanssa. Sain tarvittavat pohjamateriaalit (kuvalista, kuvakäsikirjoitus) viime tintaan, mutta päiväkohtaiset callsheetit saatiin jakoon hyvissä ajoin. Tuottajat eivät olleet

kovinkaan kiinnostuneita tekemistäni aikatauluistani, joka hämmensi minua. Projektissa ei ollut nimettynä tuotantopäällikköä joten toisen tuottajan olisi kuulunut ottaa isompi vastuu myös kuvausaikatauluista kanssani. Koska järjestäjää tai cateringista vastaavaa henkilöä ei ollut työryhmässä, aloin huolestua kuvausten toimimisesta käytännössä. Lisäksi monia muita omituisia seikkoja ontui tuotannon ennakkojärjestelyissä, en päättänyt kuitenkaan alkaa kommentoimaan vallitsevaa työskentelytapaa.

5.2 Kuvaukset, Parkano

Kuvauksissa oli tiukka aikataulu kuvauspaikkana toimivan elokuvateatterin esitysten vuoksi. Erinäisiä ongelmia kasaantui heti alkuunsa, sähköliitännät olivat erilaisia kuin oli varauduttu yms. Ennakkovalmistelut ovat tärkeitä kunkin osa-alueen kannalta, ne olivat jääneet ilmeisen retuperällä mitä tuli lokaatiokierrokseen ennen kuvauksia. Jäimme aikataulusta näin ollen heti jälkeen, se ei kuitenkaan ole hätäännyksen paikka. Pysyttelin rauhallisena ja kun kuvaamaan päästiin tahti toimi erinomaisesti, siitä kiitos työryhmälle. Aikataulun tiukkeneminen aiheutti kuitenkin sen, että kuvajärjestystä oli mietittävä uudestaan ja suunniteltuja kuvia oli vaihdettava helpompiin. Kameraryhmä toimi omavaltaisesti tässä asiassa. Sain pitää huolen, että kuvaussihteeri ja äänimies olivat selvillä mitä kuvataan ja miten kuvat numeroidaan.

”Tässä projektissa oli paljon vaikeuksia joita me kaksi emme olisi pystyneet yksin ratkaisemaan vielä paremmalla ennakkosuunnittelulla. Projektissa oli lähtökohtaisesti isoja ongelmia ihmisten sitoutumisen kanssa ja siitä myöten toisten ihmisten liian suurten vastuualueiden kanssa.” (Seppälä, 2012)

KUVA1 Parkanon elokuvateatteri Siriuksen aulassa kuvaukset käynnissä toisena kuvauspäivänä.

Kuva Hanna-Mari Lahtinen

Avustajia Parkanon kuvauksissa oli n. 30 henkeä. Tämä on iso joukko hallittavaksi, onneksi apunani oli tuotantoassistentti joka avusti avustajien paikalleen asemoinnissa yms. Avustajat aiheuttivat ryhtiliikettä työryhmässä, ammattimainen ote säilyi ja kuvat saatiin kohtalaisen nopeasti kuvattua. Vieraskoreus ei ole kuvauksissa huono asia, paine kymmenien ihmisten odotuttamisesta saa aikaa ihmeitä välillä.

Ennakkovaiheessa olin huolissani käytännön järjestelyiden puutteesta. Huoli olikin aiheellinen, kuvauslupia ulkokuvauksiin ei ollut hoidettu ja ruokahuolto ei toiminut. Ulkokuvauksissa jouduin ainoana tuotannon edustajana keskustelemaan kesken kuvauksien saammeko yleensäkin jatkaa kuvaamista. Hyväksi onneksi Parkanossa oltiin erittäin myönteisiä kuvauksia kohtaan ja suurempia ongelmia ei hutiloinnista huolimatta tapahtunut.

Catering on asia joka viimeisenä kannattaa hoitaa huonosti. Työryhmä muuttuu nopeasti äreäksi ja alkaa kiukutella jos ruokaa ei ole tarjolla sovitusti. Catering vastaavaksi on hankala löytää kouluprojekteissa tekijää. Catering henkilön aktiivinen etsintä jo tuotannon alkuvaiheessa kannattaakin ottaa huomioon. Epämielenkiintoiseen työhön kun harvoin saa ketään viikon varoitusajalla.

Jouduin jopa keskelle tilannetta jossa yksi työryhmän jäsen huutaa muulle työryhmälle kesken kuvauksien miten on stressaantunut jne. Paikalla oli myös päänäyttelijäpari joten tilanne piti saada ohitse mahdollisimman lempeästi. Totesin vain, että jos joku harmittaa, minulle voi siitä avautua tai kuvauspäivän jälkeen yhteisesti. Ruokatauko ei ole siihen sopiva paikka. Tilanne laukesi kohtalaisen hyvin ja asiaa käsiteltiin jälkikäteen rauhallisesti.

5.3 Kuvaukset, Kauhajoki

Kuvauksien välillä ei ollut kuin yksi hengähdyspäivä, tosin omasta mielestäni oli hyvä jatkaa samalla flowlla mikä oli Parkanossa saavutettu. Kauhajoella meitä odotti jälleen aikataulullisesti kireä elokuvateatteripäivä johon sisältyi tavalliseen tapaan ongelmia päivän alusta alkaen. Jälleen mukana oli myös parikymmentä avustajaa joiden hallitseminen aiheutti omat haasteensa. Tasapainottelin työryhmän ja avustajajoukon välillä, aikataulun laahatessa jäljessä he joutuivat odottelemaan tovin. Kuvaukset sujuivat jälleen avustajien läsnä ollessa hyvin, kuvattava kohtaus oli tunnelmallinen ja ohjaaja sekä kuvaaja saivat luotua hyvän fiiliksen kuvattaviin. Joukossa oli myös nuoria ja heihin jouduin käyttämään myös tiukkaa kuria aluksi. Napakka ja asiallinen käytös sai heidätkin keskittymään kuvauksiin ilman häiriöitä.

KUVA2 Avustajajoukko Kauhajoen elokuvateatteri Bio Marlonissa. Kuva Hanna-Mari Lahtinen

Ulkokuvaukset olivat kylmät. Se aiheutti kireyttä, joka kuvausten loppuvaiheessa oli jokseenkin luonnollista. Kuvasimme elokuvateatterin ulkokuvia, autolla ajokuvia ja maisemia. Elokuvateatterin ulkokuvaukset olivat vaativimmat, ne kuvattiin illalla. Valaistukseen tarvittiin auringonlaskua joten ajoitus oli tarkkaa. Aurinko ehti laskea hiukan liian paljon, mutta lopputulos oli uskottava. Itse keskityin tekemään kaikkea mikä helpottaisi kuvausten etenemistä. Se ei ole aina kellokallena olemista vaan roskisten siirtelyä, asemoimisapuna olemista ja Dolly-kiskojen kantamista.

KUVA3 Lavastusryhmä työssään Kainaston Onnelassa. Kuva Hanna-Mari Lahtinen

KUVA4 Ajoneuvokuvaukset Sulvan lakeuksilla. Kuva Hanna-Mari Lahtinen

5.4 Yhteenveto lopputyöprojektista

Opinnäytetyöaiheeseeni liittyen Kuvia Lakeuksilta projektista sain hyvää materiaalia. En ole aikaisemmin ollut projektissa jossa olisi ollut näin paljon ongelmia, mutta joka taas lopputulokseltaan näyttää niin hyvältä. Kaikki ongelmat takertuvat yhteen seikkaan, tuotantoon ja ennakkosuunnitteluun. Koin hyvin haastavana toimia tuotannossa jossa kukaan ei tuntunut olevan vastuussa ja jossa ohjaajalla on suuri taakka tuotannollisista asioista. Apulaisohjaajana on miellyttävä toimia jos aisaparina on tuotantopäällikkö ja tuotantoassistentti. Tässä projektissa jouduin huolehtimaan omien tehtävieni lisäksi paljon asioista jotka ammattielämässä jakautuvat tuotantopäällikölle.

”Tämän projektin kohdalla yhtenä ongelmana olivat tuotannolliset asiat kuten tiettyjen vastuuhenkilöiden puuttuminen, jolloin kaikille tuli hoidettavaksi paljon asioita, jotka eivät kuuluneet heidän omaan työnkuvaan, kuten tuotannollisten ongelmien ratkaisu (miten saada auto ojasta), logistiikka ongelmat (kuka millä autolla milloinkin ja missä), eri työnkuvien johtaminen (kuka kertoo tuotantoassistentille mitä tehdä, kun tuottajat eivät ole kuvauksissa).” (Seppälä, 2012)

Kuva5 Tuotantoassistentti Juho Aittanen ratkaisemassa ohjaaja Henna Seppälän kanssa logistiikka ongelmia. Kuva Hanna-Mari Lahtinen

6 Yhteenveto

Tutkiessani aihetta apulaisohjaajan merkityksestä työilmapiirin luojana sain vahvistusta jo vallalla olleelle näkemykselleni; apulaisohjaaja on yksi avaintekijä työryhmän välisessä kommunikoinnissa. Vahva johtaja luo ympärilleen rauhallisen työympäristön jolloin ryhmät pystyvät työskentelemään parhaalla mahdollisella tavalla. Jotta apulaisohjaaja voi olla vahva johtaja hänellä pitää olla tukena taustajoukkoja (tuotantopäällikkö, tuottaja).

Itse koen esimiesten tuen hyvin tärkeänä, kuvausten aikana apulaisohjaaja ei voi purkaa omia tuntemuksiaan muuhun työryhmään. Tällöin on hyvä, jos voi ottaa yhteyttä esimerkiksi tuotantopäällikköön jonka kanssa voi purkaa hankalaa tilannetta. Ilman tukea tuntee irrallisuuden tunnetta, työryhmä odottaa apulaisohjaajalta ratkaisuja joita hän ei voi tehdä ilman ylemmän tuotantoportaana tukea.

Hyvin suunnittelu ja toteutettu ennakkotuotantovaihe on perusta toimivalle tuotannolle. Ikäviä tai hankalia asioita ei voi jättää tekemättä, aikaa vievät ongelmat on hoidettava pois päiväjärjestyksestä silloin kun on mahdollista. Huonosti hoidetusta ennakkotyöskentelystä seuraa suuria ongelmia tuotannon siirtyessä hektiseen kuvausvaiheeseen. Ongelmien kasaantuessa työilmapiiri luonnollisesti kiristyy ja apulaisohjaajan joutuu selvittämään erinäisiä ongelmia kuvauspaikalla. Apulaisohjaajan kannattaa ainakin yrittää vaatia valmisteluaikaa kuvauksia ennen, palaverit ja neuvottelut muun työryhmän kanssa helpottaa toimia huomattavasti.

AV-tuotannot ovat hyvin pitkälti ryhmätyötä ja ryhmätyötaitojen kehittäminen on erittäin suotavaa alalla työskenteleville. Ryhmän johtajana apulaisohjaajan tehtäviin kuuluu järjestyksen ylläpidon ja aikataulutuksen lisäksi paljon muuta. Apulaisohjaajan on jaksattava kannustaa ryhmäänsä kohti määränpäättä vaikeuksista huolimatta.

Lähteet

Haastattelut

Kuvia Lakeuksilta lopputyöelokuvan ohjaaja Henna Seppälä, 20.4.2012

Kirjalliset lähteet

Manka, Marja-Liisa. Painovuosi 2006. *Tiikerinloikka työniloon ja menestykseen.* 1. painos. Talentum.

Manka, Marja-Liisa. *Hyvinvoiva työyhteisö -houkutteleva työpaikka.* Powerpoint-kalvot. Luettu 18.3.2012

[http://www.lamk.fi/material/tassu_seminaari_220109_manka_marjaliisa.pdf]

Mielonen, Joonas. Julkaisuvuosi 2012. *Suomalaisen elokuvatuotannon sisäinen viestintä apulaisohjaajan näkökulmasta.* Opinnäytetyö. Luettu 10.3.2012

[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38484/mielonen_joonas.pdf?sequence=1]

Pienhäkkinen, Piia. Julkaisuvuosi 2009. *Apulaisohjaaja -kuka, mitä, miksi?* Opinnäytetyö. Luettu 10.3.2012

[<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10396/Pienih%C3%83%3Fkkinen.Piia.pdf?sequence=1>]

Salmi, Johanna. Julkaisuvuosi 2008. *Apulaisohjaajan työnjohdolliset tehtävät elokuvatuotannon kuvausjaksolla.* Opinnäytetyö. Luettu 11.3.2012

[<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/1451/apulaiso.pdf?sequence=1>]

TEME/SET, Julkaisuvuosi 2012. *Tietoa ammateista.* Ammattikuvaus. Luettu 24.4.2012 [<http://www.teme.fi/set/54-set/356-tietoa-ammateista.html>]

Työministeriön viestintä. Julkaisuvuosi 2009. *Hyvä työilmapiiri tuo tuloksellisuutta työskentelyyn.* Tiedote. Luettu 19.3.2012

[http://www.mol.fi/mol/fi/06_tyoministerio/05_tiedotteet/03_2003/2003-01-09-01/index.jsp]

Valoma, Lauta. Julkaisuvuosi 2008. *Kuvausryhmän hierarkia.* Opinäytetyö. Luettu 24.4.2012

[<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10382/Valoma.Laura.pdf?sequence=2>]

Wikipedia. *Hyvejohtajuus.* Artikkel. Luettu 19.3.2012

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Hyvejohtajuus>]

Haastattelu, Henna Seppälä, Kuvia Lakeuksilta ohjaaja 20.4.2012

1. Minkälaista yhteistyötä tein apulaisohjaajan kanssa (ennakkosuunnittelu, aikataulut, kuvaukset)?

Apulaisohjaaja tuli tuotantoon mukaan melko aikaisessa vaiheessa, joten pääsimme suunnittelemaan yhdessä, miten tulemme toimimaan ennakkosuunnittelun ja aikataulutuksen suhteen. Apulaisohjaajan työ kuitenkin painottuu enimmäkseen sinne kuvauksia edeltäviin viikkoihin, jolloin teimmekin hyvin tiivistä yhteistyötä aikataulutuksessa ja avustajien hankinnassa. Suunnittelimme yhdessä kuvauspäivien aikataulua, logistiikkaa ja avustajien hankintaa. Kuvauksissa teimme tarvittavia muutoksia aikatauluihin ja logistisiin asioihin ja hoidettiin käytännössä kaikkea mahdollista ongelmaa, jota tielle tuli.

Tämän projektin kohdalla yhtenä ongelmana olivat tuotannolliset asiat kuten tiettyjen vastuuhenkilöiden puuttuminen, jolloin kaikille tuli hoidettavaksi paljon asioita, jotka eivät kuuluneet heidän omaan työnkuvaan, kuten tuotannollisten ongelmien ratkaisu (miten saada auto ojasta), logistiikka ongelmat (kuka millä autolla milloinkin ja missä), eri työnkuvien johtaminen (kuka kertoo tuotantoassarille mitä tehdä, kun tuottajat eivät ole kuvauksissa). Eli paljon tuli sulle hoidettavaks hommaa, jota apulaisohjaajalle ei varsinaisesti kuulu.

2. Miten yhteistyö sujui?

+ Mielestäni yhteistyömme sujui oikein hyvin. Olemme kumpikin melko lailla rauhallisia ja sopuisia ihmisiä ja olemme kavereita myös koulun ulkopuolella, joten yhteistyömme toimi mielestäni oikein mallikkaasti. Mielestäni olimme toisillemme myös hyvä henkinen tuki ennen kuvauksia ja kuvauksissa. Se, että olemme myös kavereita toi mahdollisuuden sulkea projekti välillä pois ja jutella ihan muista asioista. Kaveruutemme vaikutti myös siihen, että pystyimme avoimesti puhumaan projektiin liittyvistä asioista.

- Nämä on aina vaikeimpia tällaiset miinus -puolet. Tässä projektissa oli paljon vaikeuksia, joita me kaksi emme olisi pystyneet yksin ratkaisemaan vielä paremmalla ennakkosuunnittelulla. Projektissa oli lähtökohtaisesti isoja ongelmia ihmisten sitoutumisen kanssa ja sitä myötä toisten ihmisten liian suurten vastualueiden kanssa. Koen, että meillä yhteistyö pelasi, eikä siihen liittynyt konflikteja tai muitakaan ongelmia. Kuvauksissa meidän kahden olisi ehkä pitänyt yrittää järjestää enemmän keskusteluaikaa, jotta olisimme voineet tehdä uutta toimintasuunnitelmaa, mutta se oli aika mahdotonta sellaisissa kuvauksissa, jotka meillä oli.

3. Miten suurena apuna näit apulaisohjaajan kuvauksissa, helpottiko hän työskentelyäsi?

Apulaisohjaaja helpotti suuresti työskentelyäni kuvauksissa. Sen lisäksi, että hän hoiti apulaisohjaajan työt, aikataulutuksen ja siinä pysymisen, avustajat, kuvauspaikalla organisoinnin, hän hoiti myös monia tuotannollisia asioita, jotka eivät ikinä edes tulleet minun korviini asti. Siitä suuri kiitos, koska työskentelyni olisi häiriintynyt, jos sellaiset asiat olisivat kaatuneet minun niskaani.

4. Missä olisit toivonut enemmän apulaisohjaajan tukea?

On hankala sanoa, missä olisin toivonut apulaisohjaajan tukea, koska koen apulaisohjaajan olleen tukenani aina, kun tarvitsin.

2.kuvauspäivä MOTELLI

Ohjaaja Kuvaja Äänittäjä Valaisija Maskööri		Tuotanto	
---	--	----------	--

KUVAUSAIKATAULU				
21.9.11	Kuvauspäivä	2	PARKANO	Aurinko
				T 07.14 ↓ 19.43
KUVAUSPAIKKA & HUOMI: AAMUYÖN JOKI, Vänrikin joki KONEHUONE, Elokuva-teatteri Sirtus, Heikintie 3			Call time: Kuva 05.00 Valo 05.00 Ääni 05.00 Tuotanto 05.00 Puku/Maski 05.00	
Maski/Puvustus: 06.00 Ruokailu: klo 12.00-12.30 Majoitus:			KAMERA KÄY: 08.30 PURKU: 14.00	

KESKIVIKKO 21.9 PARKANO					
KOHTAUS/KUVA	INT/EXT	Tapahtumat	Gaet	HUOMI	AIKA
13.1KK 13.2PLK 13.3LK 13.4LK 13.6LK 13.6LPK 13.7PLK 13.8PLK 13.8YK 13.10	EXT	Josefina ja Anton laskevat filmikotelon joen viraan. Master (ei laskea koteloa) Josefina laskee kotelon Kotelio veteen J katsoo koteloa laskeessaan sen veteen Antonin kasvot Two shot laskun jälkeen Anton Josefina Filmikotelio laskee jokea alas, taustalla kauempana rannalla J & A Purkki illu vedessä	Josefina, Anton		Harjoitus: 05.00 Kamera käy: 08.30
PURKU KLO 07.30, SIIRTYMÄ LEFFA TEATTERIIN					
6.3KK 6.4LK 6.6PLK 6.8LPK 6.7LPK 6.8LK 6.8LK	INT	Anton tulee konehuoneeseen. Josefina ja Anton keskusteleivat. Josefina polstuu roskapussin kera. Keski-komppis punaisen käytävän pässissä, ulkopuolelta kuvattuna. Minimaster Josefina repliikit An repliikit, taustalla J J polstuu, kuvattuna käytävästä Master, sama komppis kuin (4)5.1 Antonin kasvot, ajatus lästä Filmikotelio, An käsi pitelee kotelio	Josefina, Anton	KONEHUONE	Harjoitus: 09.30 Kamera käy: 10.00
RUOKAILU 12.00-12.30					
(4)6.1KK (4)6.2PLK	INT	Josefina laittelee toimistopapereita J työpöydän edessä, etualalla projektori Josefina työpöydän ääressä, etualalla projektorin kulma	Josefina	KONEHUONE	Harjoitus: 13.00 Kamera käy: 13.30
PURKU KLO 14.00					